

Το πρόβλημα του Ασωπού ποταμού

ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ

Στα οξύτερα προβλήματα ρύπανσης του ποταμού Ασωπού, καθώς, επίσης, στη γενικότερη χωροταξική οργάνωση της ευρύτερης περιοχής Οινόφυτων – Σχηματαρίου, με στόχο μια βιώσιμη ανάπτυξη, αναφέρεται η έκθεση Ομάδας Εργασίας του ΤΕΕ, η οποία παραδόθηκε στην υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, **Τίνα Μπιρμπίλη**, από τον πρόεδρο του ΤΕΕ, **Γιάννη Αλαβάνο**, και τα άλλα μέλη της Δ.Ε., κατά τη συνάντηση που είχαν στο τέλος της περασμένης εβδομάδας.

Στην 93 σελίδων έκθεση τονίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «η περίπτωση του Ασωπού αποτελεί δείγμα περιφρόνησης της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος. Η παρέμβαση της πολιτείας, προκειμένου να εφαρμοστούν οι νόμοι είναι περισσότερο αναγκαία από ποτέ».

Θυμίζουμε ότι το ΤΕΕ, μετά από αίτημα του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, **Λεάνδρου Ρακιντζή**, παρίσταται ως πολιτικός ενάγων στη δίκη υπευθύνων εταιρειών της περιοχής Ασωπού, οι οποίες διαπιστώθηκε ότι παρέβαιναν τη νομοθεσία, ρυπαίνοντας με επικίνδυνα απόβλητα τα νερά του ποταμού. Η

δίκη, που είχε προσδιοριστεί για τον περασμένο Ιούνιο, αναβλήθηκε για τις 27 Ιανουαρίου 2010.

Το ΤΕΕ βασιζόμενο στην έκθεση του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, η οποία συντάχθηκε μετά από έλεγχο της νομιμότητας και της πληρότητας των δικαιολογητικών εταιρειών της περιοχής, συγκρότησε την Ομάδα Εργασίας για τη μελέτη, την ανάλυση και τη διαμόρφωση τελικής πρότασης επίλυσης του προβλήματος της σοβαρής ρύπανσης του ποταμού Ασωπού από υγρά τοξικά απόβλητα, αλλά και τα προβλήματα του περιβάλλοντος της ευρύτερης γεωγραφικής ενότητας, ενώ παράλληλα το Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας μελέτησε τις ανάγκες για τη χωροταξική οργάνωση της περιοχής, σε συνδυασμό και με τις ελλείψεις για την εύρυθμη και απρόσκοπτη λει-

τουργία των αρμόδιων υπηρεσιών.

Επισημαίνουμε ότι τα προβλήματα της Βιομηχανικής Περιοχής Οινόφυτων – Σχηματαρίου, δεν είναι η πρώτη φορά που απασχολούν το ΤΕΕ. Όπως έχει επισημάνει το ΤΕΕ εξαρχής, αυτά αρχίζουν από την παντελή έλλειψη σχεδιασμού, στο πλαίσιο αυτονόητων απαιτήσεων ύπαρξης οργανωμένων υποδοχέων των δραστηριοτήτων, και καταλήγουν σε ένα ιδιαίτερο φάσμα περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που συνεχώς διευρύνεται και το οποίο για να αντιμετωπιστεί απαιτούνται εξειδικευμένες προσεγγίσεις και επιστημονικοί μέθοδοι. Στην περιοχή, υπενθυμίζουμε, λειτουργούν περισσότερες από 1.500 μονάδες βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας, στρατηγικών τομέων της εθνικής οικονομίας, με εξαιρετικά υψηλό αντίκρισμα σε επίπεδο χώρας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ακρι-

Στην Ομάδα Εργασίας μετείχαν οι: Χαράλαμπος Ζιώγας, ΠΜ – Υγιεινολόγος, Χριστίνα Θεοχάρη, ΠΜ – Δρ Περιβαλλοντολόγος, Ρουσσέτος Λειβαδάρος, δρ ΜΜΜ, Αγγελική Μπούρα, ΜΜ – ΜSc Περιβαλλοντικής Μηχανικής, Παντελής Παντελάρας, ΧΜ – Οικονομολόγος, Μαρία Παπαδοπούλου, ΠΜ – Επίκουρη Καθηγήτρια ΕΜΠ, Αναστάσιος Στάμου, ΑΤΜ – Καθηγητής ΕΜΠ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, το πόσιμο νερό αποτελεί δημόσιο αγαθό μη υπαγόμενο στους κανόνες της αγοράς, που διέπεται από τους νόμους της υγειονομικής μηχανικής (ΥΑ ΔΥ Γ2/38295/07), ενώ η παροχή του νερού σε όλους τους πολίτες της επικράτειας αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας. Η σημερινή πραγματικότητα στην περιοχή του Ασωπού δίνει μια εικόνα εντελώς διαφορετική από την επιθυμητή.

2. Ο Ασωπός ποταμός τροφοδοτείται, κυρίως, από τα νερά των βροχοπτώσεων, ενώ μικρή ποσότητα νερού προέρχεται από αναβλύσεις. Από παλαιότερες μελέτες και μακροσκοπικές παρατηρήσεις της περιοχής, παρατηρούνται απότομες μεταβολές στην παροχή του ποταμού κατά τη διάρκεια του

υδρολογικού έτους. Σε όλο το μήκος της διαδρομής του ο Ασωπός ποταμός λειτουργεί ως αποστραγγιστικό δίκτυο. Επομένως, ο ρόλος του Ασωπού ποταμού στην αναπλήρωση των υπόγειων υδροφόρων σχηματισμών της περιοχής, που αποτελούν πηγή αρδευτικού και πόσιμου νερού είναι καθοριστικός, γεγονός που επιτάσσει την άμεση και ολοκληρωμένη διαχείριση της ποιότητας των νερών του. Η προσπάθεια αυτή πρέπει να επικεντρωθεί στον έλεγχο των σημειακών και των διάχυτων πηγών ρύπανσης.

3. Στην περιοχή Οινόφυτων Σχηματαρίου εντοπίζεται η συγκέντρωση σημαντικού αριθμού και μεγέθους βιομηχανικών μονάδων. Μέχρι σήμερα δεν εφαρμόστηκε οργανωμένο σχέδιο για τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών, που είναι αναγκαίες τόσο για την οικονομική λειτουργία των μονάδων, αλλά κυρίως για την προστασία του περιβάλλοντος, όπως η κατασκευή οδικού δικτύου,

η χωροταξική οργάνωση της περιοχής, η κατασκευή αποχετευτικού δικτύου και μονάδων επεξεργασίας λυμάτων. Η κατάσταση αυτή συνδέεται ευθέως με την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και τη ρύπανση των φυσικών αποδεκτών της περιοχής, αλλά και τη βιωσιμότητα των ίδιων των επιχειρήσεων.

4. Η περίπτωση Οινόφυτων – Σχηματαρίου Βοιωτίας αποτελεί τη σημαντικότερη περιφερειακή δραστηριότητα εκτός Νομού Αττικής, τόσο από οικονομικής, όσο και από κοινωνικής και περιβαλλοντικής πλευράς. Η βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής εν τούτοις δεν αποτελεί σε κανένα σημείο, έστω και ακροθιγώς, αντικείμενο εξέτασης από το Ν/Σ του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας και Αττικής.

5. Η επικινδυνότητα του εξασθενούς χρωμίου (CrVI) στο νερό είναι εξαιρετικά υψηλή. Αυτό αποδεικνύεται από σειρά πρόσφατων μελετών και ερευνών επιστημόνων και επιστημονικών φορέων διεθνούς κύρους. Η κατανάλωση νερού με υψηλές συγκεντρώσεις CrVI επιβαρύνει τον αν-

βώς πριν ένα χρόνο, στη διάρκεια έκτακτης συνεδρίασης της Δ.Ε. του Τμήματος Ανατολικής Στερεάς του ΤΕΕ, στην οποία συμμετείχε και ο Πρόεδρος του ΤΕΕ, Γιάννης Αλαβάνος, είχε επισημανθεί ότι «καμία από τις ουσιαστικές προτάσεις που έχει καταθέσει ο Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης και περιλαμβάνονται στο πόρισμα που συνέταξε για τις παραλείψεις στους ελέγχους και τη λειτουργία μέρους των εγκαταστάσεων που αποβάλλουν επικίνδυνα απόβλητα στην ευρύτερη περιοχή του Ασωπού, δεν φαίνεται να υλοποιείται».

Η έκθεση του ΤΕΕ συνοδεύεται και από Παράρτημα 103 σελίδων, στο οποίο έχουν καταχωριστεί τα πρακτικά της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιβάλλοντος της Βουλής, οι Ερωτήσεις σχετικά με το θέμα του Ασωπού, οι οποίες έχουν κατατεθεί στη Βουλή των Ελλήνων, καθώς και οι ερωτήσεις σχετικά με το θέμα του Ασωπού, που έχουν κατατεθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

] Τα πλήρη κείμενα της έκθεσης και του παραρτήματος δημοσιεύονται στο portal.tee.gr

1. Οι εγκαταστάσεις εξάτμισης των υγρών τοξικών αποβλήτων, που κατά πληροφορίες εγκαταστάθηκαν σε μονάδες επεξεργασίας μετάλλων της περιοχής Οινοφύτων, κρίνονται, ως τεχνολογίες, γενικά αποτελεσματικές, καθώς απαλλάσσουν τέτοιου είδους μονάδες από τη διαδικασία της κατ' άλλο τρόπο διάθεσης των ανωτέρω αποβλήτων. Τα στερεά, όμως, υπολείμματα των

θρώπινο οργανισμό, όχι μόνο μέσω της κατάποσης, αλλά και μέσω της δερματικής επαφής. Σημαντικές, επίσης, ποσότητες CrVI μπορούν να εισέλθουν στον ανθρώπινο οργανισμό μέσω, κυρίως, φρούτων και λαχανικών που έχουν ρυπανθεί, δρώντας έτσι συσσωρευτικά με αυτές του πόσιμου νερού. Κοινοτικές οδηγίες και συναφείς πράξεις, αλλά και εθνικές νομικές ρυθμίσεις, αντιμετωπίζουν σε άλλες περιπτώσεις, πλην του πόσιμου νερού, τη δράση του CrVI, ως καταπινόμενη ουσία, ως, περίπου, ισοδύναμη από πλευράς επικινδυνότητας με αυτήν άλλων τοξικών βαρέων μετάλλων, όπως του καδμίου, του χαλκού, του νικελίου και του μολύβδου.

6. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με το να μη θεσπίζει διακριτά όρια για το τρισθενές και το εξασθενές χρώμιο, παρά την τεράστια διαφορά επικινδυνότητας που υπάρχει μεταξύ τους, παραβιάζει τις αρχές της προφύλαξης και της πρόληψης. Η καθυστέρηση αυτή είναι απαράδεκτη και ενίοτε οφείλεται στις πιέσεις των «lobbies» που εμπορεύονται το πόσιμο νερό ανά την Ευρώπη.

7. Τα αντιρρυπαντικά συστή-

ματα των βιομηχανιών και ο έλεγχος της συνολικής περιβαλλοντικής διαχείρισης των βαρέων μετάλλων και κάθε τοξικής ουσίας, που παράγεται κατά την παραγωγική διαδικασία, αποτελούν, σε κάθε περίπτωση, αναγκαιότητα και δεν υποκαθίστανται από κεντρικές ή περιφερειακές εγκαταστάσεις αγωγών συλλογής ή βιολογικών καθαρισμών. Τα βιομηχανικά απόβλητα απαιτούν, κατά κανόνα, ειδικές μεθόδους διαχείρισης και διάθεσης¹.

8. Οι μεγάλες ελλείψεις σε υποδομές και κυρίως σε επιστημονικό

προσωπικό των συναρμόδιων υπηρεσιών της Νομαρχίας Βοιωτίας, πρακτικά, καθιστούν αδύνατο τον ουσιαστικό έλεγχο της λειτουργίας των βιομηχανικών – βιοτεχνικών μονάδων του νομού Βοιωτίας και τους περιβαλλοντικούς ελέγχους. Ενδεικτικά, σημειώνεται ότι στη Διεύθυνση Ανάπτυξης της Νομαρχίας Βοιωτίας εργάζονται μόνο 4 τεχνικοί υπάλληλοι, του διευθυντή συμπεριλαμβανομένου, ενώ για τη στοιχειώδη στελέχωση της υπηρεσίας αυτής απαιτούνται τουλάχιστον 15 μηχανικοί και άλλες τεχνικές ειδικότητες.

παραπάνω εγκαταστάσεων ως λίαν επικίνδυνα στερεά απόβλητα, απαιτούν ειδική επεξεργασία σε οικείες μονάδες, που δεν υφίστανται στη χώρα μας. Απαιτείται, επομένως, εξαιρετικά επιμελής έλεγχος της διαχείρισης (εξαγωγή σε αδειοδοτημένες μονάδες του εξωτερικού) των υπόψιν επικίνδυνων αποβλήτων, πολύ περισσότερο που η μικρή τους ποσότητα (αντιστρόφως ανάλογη της επικινδυνότητάς τους) διευκολύνει παραπέρα την έτι περαιτέρω και δη παράνομη απόρριψή τους.

Οι προτάσεις κατηγοριοποιούνται σε επείγουσες και σε μεσοπρόθεσμες.

Επείγουσες

1. Να επανεξεταστεί συνολικά η υπεδάφια διάθεση των επικινδύνων/τοξικών αποβλήτων, με βάση τα δεδομένα των πρόσφατων μετρήσεων και ερευνών στην περιοχή του Ασωπού, οι οποίες διαπιστώνουν σημαντική επιβάρυνση του υπεδάφους και του υδροφόρου ορίζοντα με Cr(VI). Σχετική δυνατότητα δίδει το άρθρο 12 του ΠΔ 51/07, για την κατάρτιση Προγράμματος Μέτρων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται μέτρα για σημειακές πηγές απορρίψεων, οι οποίες ενδέχεται να προκαλέσουν ρύπανση.

2. Να εφαρμοστούν οι ΚΥΑ 26857/553/88 περί προστασίας των υπογείων νερών από υπεδάφια διάθεση επικινδύνων αποβλήτων και 4859/726/9- 3-2001 περί μέτρων και περιορισμών για την προστασία του υδατικού περιβάλλοντος.

3. Οι βιομηχανικές μονάδες που προβαίνουν ήδη σε υπεδάφια διάθεση επεξεργασμένων επικινδύνων βιομηχανικών αποβλήτων και έχουν λάβει έως σήμερα Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων, χωρίς να έχουν εφαρμόσει τις διατάξεις των εν λόγω ΚΥΑ, πρέπει να υποχρεωθούν σε άμεση αναθεώρηση των Περιβαλλοντικών τους Όρων.

4. Να εφαρμοστεί Σχέδιο Διαχείρισης και Πρόγραμμα Παρακολούθησης της λεκάνης απορροής του ποταμού Ασωπού και να καθορισθεί η ανώτατη χρήση και η αντίστοιχα απαιτούμενη ποιότητα των νερών του Ασωπού, σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, με ευθύνη της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων του ΥΠΕΧΩΔΕ και της αντίστοιχης Υπηρεσίας Υδάτων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

5. Να ενισχυθούν άμεσα και σημαντικά με επιστημονικό - τεχνικό προσωπικό οι υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την αδειοδότηση των βιομηχανιών/βιοτεχνιών του νομού Βοιωτίας, καθώς και για την εφαρμογή και τον έλεγχο σε αυτές της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Τεκμηριωμένες προτάσεις προς αυτή την κατεύθυνση, θα πρέπει να τύχουν υποστήριξης από το Υπουργείο Εσωτερικών. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην άρτια στελέχωση με πολλαπλάσιο του σημερινού προσωπικό των Δ/νσεων Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Υγειονομικών Ελέγχων της Νομαρχίας Βοιωτίας.

6. Να εφαρμοστεί για κάθε βιομηχανική μονάδα σύστημα ισοζυγίου του φορτίου CrVI και ελέγχου εκροής των επεξεργασμένων αποβλήτων.

7. Να ελέγχονται με παραστατικά το εισερχόμενο και το εξερχόμενο της μονάδας φορτίο CrVI. Τον έλεγχο να ασκεί ο φορέας διαχείρισης και τα συνολικά αποτελέσματα να δημοσιοποιούνται. Σε περίπτωση αποκλίσεων να θεσμοθετούνται αυστηρές κυρώσεις με εξειδίκευση των άρθρων 28 και 30 του Ν. 1650/86. Ταυτόχρονα, να ελέγχονται τακτικά οι εκροές των επεξεργασμένων υγρών βιομηχανικών αποβλήτων, με βάση τα ανώτατα επιτρεπτά όρια που ορίζονται στην κοινή απόφαση ΥΓ/19640/79, όπως τα όρια αυτά τακτοποιηθούν σύμφωνα με την πρόταση υπ' αρ. 7 της παρ. 7.2.2 του πρότασης κεφαλαίου.

8. Να γίνει καθαρισμός της παρόχθιας ζώνης του Ασωπού για την εξασφάλιση πρόσβασης και ελέγχου καθ' όλο το μήκος του ποταμού.

9. Να επιταχυνθούν οι διαδικασίες για την οργάνωση και στελέχωση της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων και των Περιφερεια-

κών Δ/νσεων Υδάτων, καθώς και η ενεργοποίηση των ολοκληρωμένων δράσεων (πρόγραμμα παρακολούθησης της κατάστασης των επιφανειακών και υπογείων υδάτων, πρόγραμμα βασικών και συμπληρωματικών μέτρων) που προβλέπονται στο ΠΔ 51/2007.

Μεσοπρόθεσμες

10. Να αναπτυχθεί on-line σύστημα συστηματικής και τακτικής παρακολούθησης της ποιότητας των επιφανειακών νερών του ποταμού Ασωπού και των υπογείων νερών της περιοχής (σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60 και όχι αποπρογραμματίστα, όπως γίνεται σήμερα). Η παρακολούθηση αυτή θα συνεισφέρει: (α) στον εντοπισμό των πηγών ρύπανσης, (β) στη συλλογή χρήσιμων στοιχείων πεδίου για τη βαθμονόμηση και επιβεβαίωση των προτεινόμενων μαθηματικών μοντέλων (βλ. πρόταση Νο 2), και (γ) στη διαχρονική εξακρίβωση της αποτελεσματικότητας των λαμβανόμενων μέτρων (π.χ. εξυγίανσης, βλ. Πρόταση Νο 3).

11. Να δομηθούν κατάλληλα μαθηματικά μοντέλα για την προσομοίωση της υδροδυναμικής συμπεριφοράς και της ποιότητας των επιφανειακών και υπογείων νερών.

12. Με τα προτεινόμενα μοντέλα, τα οποία μπορεί να επικοινωνούν μέσω κατάλληλης διεπιφάνειας, και σε συνδυασμό με τις πραγματοποιούμενες μετρήσεις (βλ. Πρόταση Νο 1) θα είναι δυνατή η εκτίμηση της συμπεριφοράς της ροής και της ρύπανσης (μεταφορά και διάχυση), ώστε να διευκολυνθούν τα ληπτικά μέτρα. Η ιδιαιτερότητα που παρουσιάζει το υδρογεωλογικό υπόβαθρο της περιοχής ενδιαφέροντος, εξαιτίας των καρστικών χαρακτηριστικών του, απαιτεί την ανάπτυξη κατάλληλου μοντέλου υπογείων νερών.

13. Να πραγματοποιηθεί κατάλληλη διερεύνηση - μελέτη για την αποκατάσταση της ποιότητας (εξυγίανση) των υπογείων νερών.

14. Αρχικά, θα πρέπει να προη-

γηθεί ο εντοπισμός των ορίων της ρυπασμένης περιοχής, δηλαδή ό-που υπάρχει σοβαρό πρόβλημα ποιότητας των υπογείων νερών και των εδαφών.

15. Να εφαρμοστούν Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές (Best Available Techniques, BAT) στις μονάδες Οινοφύτων και Σχηματαρίου. Η εφαρμογή των BAT από τις επιχειρήσεις πρέπει να αποτελέσει απαίτηση του κράτους, να τύχει ειδικών κινήτρων και να είναι προϋπόθεση για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων.

16. Να εγκατασταθούν αντρυπαντικά συστήματα σε όλες τις μονάδες, τα απόβλητα των οποίων περιέχουν τοξικές ουσίες και να γίνεται αυστηρός έλεγχος διάθεσης των τυχόν υπολειμμάτων από νόμιμα αδειοδοτημένους φορείς. Χρήση, όπου αυτό είναι τεχνικά δυνατό, πρώτων υλών μηδενικής τοξικότητας.

17. Να εναρμονιστεί η εθνική νομοθεσία με τα αποτελέσματα των ερευνών της τελευταίας δεκαετίας σχετικά με την επικινδυνότητα του CrVI στο νερό για ανθρώπινη χρήση.

18. Σε πρώτη φάση, προτείνεται να καθορισθεί ανώτατο επιτρεπτό όριο για τη συγκέντρωση του CrVI, αντίστοιχο ή ενδιάμεσο αυτού του καδμίου και του χαλκού. Η πρόταση αυτή είναι απολύτως σύμφωνη, αλλά και επιβαλλόμενη, με βάση και τις αρχές της προφύλαξης και της πρόληψης.

19. Να εφαρμοστεί η Κοινή Νομαρχιακή Απόφαση ΥΓ 19460/79 με αναπροσαρμογή των ανώτατων επιτρεπτών ορίων της σύμφωνα με τις αυστηρότερες τιμές της ΥΓ 179182/79, ώστε αυτά να συμπίσουν με τα όρια της στήλης (3) («Ρεύματα») του πίνακα (α) της δεύτερης, που αφορούν σε επεξεργασμένα υγρά βιομηχανικά απόβλητα που εκρέουν σε ανοικτά ρέματα εκβάλλοντα στον Κεντρικό Αποχετευτικό Αγωγό (ΚΑΑ).

20. Η θέσπιση και ο έλεγχος μόνο των μέσων τιμών («όρια εκ- ▶

πομπών, **Emmission Limit Value», (ELV)** για την παρακολούθηση της ποιότητας των νερών (ΚΥΑ 50388/2003), δεν επαρκεί για τον αποτελεσματικό έλεγχο των υγρών βιομηχανικών αποβλήτων και τη συμμόρφωση των οικείων βιομηχανιών. Επιβάλλεται και η τήρηση, ταυτόχρονα, των ανώτατων επιτρεπτών ορίων που έχουν θεσπιστεί για ειδικές περιοχές και αποδέκτες (όπως π.χ. για τον Ασωπό, τον ΚΑΑ κλπ.) ως προς τις συγκεντρώσεις συγκεκριμένων ρύπων.

21. Να διαμορφωθεί πλαίσιο δράσεων και νομοθετικών ρυθμίσεων για το πόσιμο νερό και τη διαχείριση των υδατικών πόρων.

22. Αποτελεί άμεση ανάγκη να καταστεί συνείδηση και πράξη σε όλα τα επίπεδα της ελληνικής διοίκησης, ότι, σύμφωνα και με την εθνική νομοθεσία, το καθαρό και πόσιμο νερό αποτελεί δημόσιο αγαθό. Η γενική αυτή κατεύθυνση πρέπει να αποτυπωθεί με συγκεκριμένες παρεμβάσεις στην εθνική νομοθεσία για το πόσιμο νερό, καθώς και συνολικότερα για τη διαχείριση των υδατικών πόρων, σύμφωνα και με τις αρχές της Οδηγίας 2000/60. Πρέπει, επίσης, να αποτελεί κατευθυντήριο οδηγό για την αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία των ελεγκτικών μηχανισμών του κράτους, σε όλα τα επίπεδα.

23. Να κωδικοποιηθεί, επικαι-

ροποιηθεί και συμπληρωθεί το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στη διάθεση επικίνδυνων/τοξικών βιομηχανικών αποβλήτων.

24. Να αναληφθεί πρωτοβουλία από το ΥΠΕΧΩΔΕ (Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος), ώστε, σε συνεργασία με τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες των συναρμόδιων Υπουργείων (ΥΥ & ΚΑ και ΥΠΑΝ), να διευκρινιστούν ασάφειες, αμφισβητήσεις ή επικαλύψεις του νομοθετικού πλαισίου, που αφορούν στη διάθεση επικίνδυνων/τοξικών βιομηχανικών αποβλήτων. Με βάση το αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής, να υπάρξουν οι αναγκαίες νομοθετικές παρεμβάσεις και να εκδοθεί εγκύκλιος προς όλες τις αρμόδιες αρχές, η οποία θα ρυθμίζει κατά ενιαίο και σαφή τρόπο τα εν λόγω θέματα.

25. Να πραγματοποιηθεί αδειοδότηση της Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων. Παραίνεση προς τα συναφή Επιμελητήρια, για περαιτέρω διάχυση της σχετικής πληροφόρησης, της υποχρέωσης όλων των βιομηχανιών/βιοτεχνιών, οι οποίες εκτελούν εργασίες διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων, να προβούν στις απαιτούμενες ενέργειες και να εφοδιαστούν το συντομότερο με Άδειες Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων, κατά τις διατάξεις του άρθρου 7 της ΚΥΑ ΗΠ 13588/725/06. Άλλως, να επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται

στο άρθρο 17 της ίδιας ΚΥΑ.

26. Να θεσμοθετηθεί Προεδρικό Διάταγμα για την προστασία του ποταμού Ασωπού.

27. Το ΠΔ μπορεί να είναι ανάλογο εκείνων του Κηφισού (ΠΔ 27, ΦΕΚ 632/6-5-95) και της ρεματιάς Πεντέλης - Χαλανδρίου (ΠΔ 9/8/95, ΦΕΚ 659/6-5-95), αλλά με υποστηρικτικές δομές και παράλληλη ίδρυση οργανωμένων χώρων υποδοχής (Ν. 2545/07) των μεταποιητικών μονάδων (ΒΕΠΕ), για τις οποίες θα προβλέπεται η μετεγκατάσταση. Να ενταχθούν αυτές οι ΒΕΠΕ στον γενικότερο περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό. Με διάταξη νόμου να οριστεί για τη μετεγκατάσταση προθεσμία μικρότερη της 12ετίας, κατά παρέκκλιση της σχετικής διάταξης του Ν. 3325/05.

28. Να δημιουργηθούν υποδομές για τις βιομηχανικές - βιοτεχνικές δραστηριότητες στην περιοχή του ποταμού Ασωπού.

29. Να προστεθεί στο Ν/Σ του ΥΠΑΝ για τις Επιχειρηματικές Περιοχές διάταξη παρέκκλισης των περιορισμών του άρθρου 20, ειδικά για τη δημιουργία υποδομών (π.χ. δικτύων, μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων) και χωροταξικής οργάνωσης στις περιοχές του ποταμού Ασωπού -ιδιαίτερα στις περιοχές Οινόφυτων - Σχηματαρίου- σε συνέχεια των άρθρων 20 και 21 του Ν/Σ,

που αφορούν στη διαδικασία λειτουργικής - περιβαλλοντικής εξυγίανσης άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων.

30. Να πραγματοποιηθεί χωροθέτηση και λειτουργία στην περιοχή κλαδικού πάρκου μονάδων επεξεργασίας μετάλλων.

31. Η απαιτούμενη έκταση εκτιμάται αρχικά σε 400 στρέμματα. Στο πάρκο αυτό να μετεγκατασταθούν με ειδικά ελκυστικά κίνητρα, κατά προτεραιότητα, μονάδες επεξεργασίας μετάλλων, που το επιθυμούν. Το πάρκο να αποτελέσει υπόδειγμα βιώσιμης ανάπτυξης, με κεντρική μονάδα απορρύπανσης και επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, εκθεσιακό κέντρο, εφαρμογές ΑΠΕ και ανακύκλωσης απορριμμάτων. Να ενταχθεί το έργο στο ΕΣΠΑ 2007-2013.

32. Να συγκροτηθεί φορέας διαχείρισης και εποπτείας των μονάδων του κλαδικού πάρκου και των μεταποιητικών μονάδων επεξεργασίας μετάλλων, που έχουν παραμείνει εκτός αυτού. Στο φορέα διαχείρισης και εποπτείας θα συμμετέχουν, εκτός των επιχειρήσεων, και εκπρόσωποι των εργαζομένων, των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού, καθώς και εκπρόσωποι του ΤΕΕ και του ΙΓΜΕ. Τα έξοδα του φορέα αυτού μπορεί να καλύπτονται από ανταποδοτική εισφορά, που θα επιβάλλεται στις μονάδες αυτές από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Βοιωτίας.

Ο πρόεδρος της Αντιπροσωπείας ΤΕΕ, **Γ. Θεοδωράκης**, καλεί τα μέλη της στη 15η τακτική συνεδρίασή της, που θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 7 Δεκεμβρίου 2009 και ώρα 10:00 π.μ., στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Νίκης 4, 7ος όροφος), με θέματα:

1. Ανακοινώσεις του προεδρείου της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ.
2. Ενημέρωση Αντιπροσωπείας ΤΕΕ και συζήτηση για τη δραστηριότητα της Διοικούσας Επιτροπής του ΤΕΕ.
3. Έλεγχος - Ερωτήσεις - Επερωτήσεις προς τη Διοικούσα Επιτροπή του ΤΕΕ.
4. Ανακήρυξη Επίτιμου Μέλους ΤΕΕ.
5. Συμπράξεις Δημοσίου - Ιδιωτικού Τομέα «ΣΔΙΤ» (συνέχιση της συζήτησης από τη 14η τακτική συνεδρίαση Αντιπροσωπείας).

Συνεδρίαση Αντιπροσωπείας ΤΕΕ

6. Νομοσχέδιο για την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων του Νομού Αττικής που επλήγησαν από τις πυρκαγιές του Αυγούστου 2009 και λοιπές διατάξεις.

7. Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΤΕΕ «2010 - 2020».

8. Συνάντηση εργασίας με πρυτάνεις και κοσμήτορες Πολυτεχνικών Σχολών με θέμα «Χωροταξική κατανομή Πολυτεχνικών Σχολών - Νέες Σχολές» (ενημέρωση).

Στη συνεδρίαση αυτή απαιτείται για απαρτία πάνω από το μισό των Μελών.

Αν δεν επιτευχθεί απαρτία, η συνεδρίαση θα πραγματοποιηθεί το **Σάββατο 12 Δεκεμβρί-**

ου 2009 και ώρα 09.30, στο ξενοδοχείο «Divani Apollon Palace» (Αγ. Νικολάου 10 & Ηλίου - Καβούρι) και με την ίδια ημερήσια διάταξη, οπότε αρκεί για την απαρτία η παρουσία του ενός τετάρτου των μελών της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ.

Επισημαίνεται ότι: α) Η διαπίστωση της ύπαρξης απαρτίας θα γίνει το αργότερο στις 09.45 του Σαββάτου 12 Δεκεμβρίου 2009, ενώ η συνεδρίαση προβλέπεται να διαρκέσει έως τις 19:00 της ίδιας ημέρας, β) η συνεδρίαση θα συνεχιστεί την Κυριακή 13 Δεκεμβρίου 2009, με ώρα έναρξης 10:00 και προβλέπεται να ολοκληρωθεί στις 14:00.

Σε δύο συνεχόμενες εσπερίδες, που οργανώνουν το ΤΕΕ και η Ελληνική Αρχιτεκτονική Εταιρεία, θα συζητηθούν το Ρυθμιστικό του Παρισιού και ο τρόπος με τον οποίο η γαλλική κυβέρνηση αντιμετώπισε την πρόκληση της ένταξης των υποβαθμισμένων προσοπίων στον ιστό της ζωής της πόλης (project «Grand Paris»), καθώς και η αντίστοιχη προσέγγιση του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας.

Παρ' όλο που θεωρητικά τα δύο επιχειρήματα δεν ταυτίζονται, η χρονική σύμπτωση κατά την οποία συζητούνται, κυρίως, όμως, η διαφορετική φιλοσοφία με την οποία προσεγγίζονται τα μείζονα ζητήματα της χωροταξίας και της πολεοδομίας μεγάλων αστικών περιοχών, καθιστούν το θέμα εξαιρετικά επίκαιρο και εξόχως ενδιαφέρον.

Στις εσπερίδες θα συμμετάσχουν πολεοδόμοι εκπρόσωποι του προγράμματος «Grand Paris», αλλά και Έλληνες πολεοδόμοι, οι οποίοι συμμετείχαν στο σχεδιασμό και στην έως τώρα συζήτηση για την αναθεώρηση του ΡΣΑ.

Η οργανωτική επιτροπή, προκειμένου να διευκολύνει τη συζήτηση, έτσι ώστε τα συμπεράσματά της να είναι δυνατόν να κωδικοποιηθούν και να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο στην περαιτέρω συζήτηση για το ΡΣΑ, καθόρισε τους θεματικούς άξονες στους οποίους θα κινηθούν οι ομιλητές. Αυτοί είναι:

1. Η διαδικασία προσέγγισης των προβλημάτων και η διοίκηση του χώρου

Αθήνα και Αττική δεν διαθέτουν αιρετή Μητροπολιτική/Περιφερειακή

Μελλοντικές εξελίξεις μεγάλων πολεοδομικών συγκροτημάτων

ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΣ

Διοίκηση, παρά μόνο μια δημόσια υπηρεσία, παράρτημα του ΥΠΕΧΩΔΕ, τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας, με -όπως είναι φυσικό- επικεφαλής πρόεδρο διορισμένο από τον υπουργό. Θεωρητικά ο ΟΡΣΑ εμποττεύει και ελέγχει -δίκως να διαθέτει ίκνος πολιτικής δύναμης- από το 1985 την εφαρμογή του πρώτου ρυθμιστικού σχεδίου της Αθήνας και είναι ο οργανισμός που, με εσωτερικές διαδικασίες -και μπράβο του που τα κατάφερε- και με τη συμβολή αποτελεσμάτων από ερευνητικά προγράμματα που ανατέθηκαν στα πανεπιστήμια της χώρας, «διατύπωσε» το νέο επικαιροποιημένο σχέδιο νόμου και τους συνοδευτικούς χάρτες. Αντίθετα, στον ευρωπαϊκό χώρο -και φυσικά στο Παρίσι- λειτουργούν από πολλά χρόνια οι θεσμοί της αιρετής περιφερειακής διοίκησης, οι οποίοι διαθέτουν πολιτική ισχύ και ανάλογες δυνατότητες δράσης.

2. Η μεθοδολογία και η κλίμακα προσέγγισης των προβλημάτων

Στην Ελλάδα υπάρχει παράδοση να θεσμοθετούνται ρυθμίσεις -με κείμενα και χάρτες μεγάλης κλίμακας-, οι οποίες μάλιστα κατά παράδοση, επίσης, δεν τηρούνται.

Κατά γενική ομολογία, οι στόχοι του ρυθμιστικού σχεδίου του 1985 δεν υλοποιήθηκαν, παρ' όλο που με-

σολάβησε το ενδιάμεσο μεγάλο χρονικό διάστημα της εικοσιπενταετίας. Τι φτάνει, βεβαίως μεταξύ άλλων, γι' αυτό; Ίσως ότι δεν έχει ελεγχθεί η εφικτότητα των όποιων προτάσεων γίνονται, οι οποίες επιμένουν και παραμένουν σε πολύ γενικές κλίμακες; Άλλωστε και στο νέο σχέδιο του ρυθμιστικού η κύρια κριτική που ασκείται είναι ότι είναι γενικόλογα και ασαφές. Πέρα από την ανεπάρκεια των προτάσεων, δημιουργούνται σοβαρές αμφιβολίες εάν και

καταβληθεί προσπάθεια, ώστε να ανασχεθεί το φαινόμενο της «πόλης - σούπα», οι επεκτάσεις της οποίας διαχέονται στο χώρο σε συνεχείς άξονες, όλο και μακρύτερα. Στο κείμενο του σχεδίου νόμου γίνεται αναφορά στην «ανάπτυξη κατά προτεραιότητα μέσα στη θεσμοθετημένη αστική γη», δίχως, όμως, η πρόταση να συσχετίζεται αφενός με πιθανή παραλαβή των οικιστικών πιέσεων, για παράδειγμα, στα αστικά κέντρα Κόρινθος, Θήβα ή Χαλκίδα, και αφετέρου με συγκεκριμένα μέτρα για την κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης στην Αττική. Τότε πώς επιτυγχάνεται ο στόχος «συμπαγής πόλη - προστασία του φυσικού περιβάλλοντος»; Ενώ στο Παρίσι ο σχεδιασμός φτάνει μέχρι τη θάλασσα.

4. Τα δημόσια μεταφορικά μέσα - Κλιματική αλλαγή

Στην περίπτωση του Παρισιού, σε όλες σχεδόν τις συμβολές των επιστημονικών ομάδων παρατηρείται σύμπτωση απόψεων για τη χρήση των δημόσιων μεταφορικών μέσων και ειδικά αυτών της σταθερής τροχιάς. Οι λύσεις του μέλλοντος στον τομέα των μητροπολιτικών μεταφορών οφείλουν να κεντράρουν στις ακόλουθες όψεις:

- Μείωση των αποστάσεων (συμπαγής πόλη και πολυκεντρική).
- Το περπάτημα και το ποδήλατο ως επιλογές χαμηλής ή ουδέτερης παραγωγής ρύπων.
- Λύσεις δημόσιων μεταφορών ως επιλογές μειωμένης παραγωγής ρύπων (τρένα, μετρό, τραμ και λεωφορεία).
- Δίκτυα δημόσιων μεταφορών καλύτερα διατεταγμένα στο χώρο, που να εξυπηρετούν μεγαλύτερες εδαφι-

16 και 17 Δεκεμβρίου
Ώρες: 16:00 - 21:00
«Electra Palace»
(Ναυάρχου Νικοδήμου
18-20, Πλάκα)
Τμήμα Δημοσίων
Σχέσεων, τηλ.: 210-
3291.352, e-mail:
intrel@central.tee.gr

κατά πόσο οι προτάσεις του παρέχουν στοιχειώδη εχέγγυα ρεαλισμού. Θα ήταν ενδιαφέρον να ακούσουμε τη διασφάλιση και τη συνέχεια του σχεδιασμού στο Παρίσι.

3. Η συμπαγής πόλη. Μάχη εναντίον της «φυσικής» οικιστικής εξάπλωσης

Λεκτικά, διατυπώνεται ότι πρέπει να

κές περιφέρειες, παρέχοντας βιώσιμες επιλογές για τους κατοίκους της περιφέρειας.

Επισημαίνεται η μηδενική αναφορά σε οδικά δίκτυα και σε αυτοκινητόδρομους και, κατά συνέπεια, η αποστροφή προς το αυτοκίνητο.

Στην περίπτωση της Αθήνας, τα προβλεπόμενα δίκτυα τα οποία συνδέουν και τις λιμενικές και αερολιμενικές πύλες υπακούουν σε εντελώς άλλη λογική. Είναι κατά κύριο λόγο οδικά -μάλιστα αρκετοί νέοι αυτοκινητόδρομοι- και κατά κανόνα εξακολουθούν να διατάσσονται ακτινικά σε σχέση με το κέντρο πόλης, εάν εξαιρεθεί η Αττική Οδός, η οποία, όμως, είναι ήδη κατασκευασμένη. Τα προβλεπόμενα δίκτυα μέσω σταθερής τροχιάς, εάν εξαιρεθεί το μετρό, απεικονίζουν σχεδόν τη σημερινή κατάσταση. Τα αυτοκίνητα προσελκύνονται στο υπερκορεσμένο κέντρο.

5. Να ζήσουμε με το νερό: Το παραλιακό μέτωπο

Στο Παρίσι, τίθεται ως στόχος η επανακατάκτηση του υγρού στοιχείου, με άξονες αναφοράς τους ποταμούς Σηκουάνα και Μάρνη (υγροβιότοποι, σημεία ελλειμνισμού σκαφών, οικολογικοί σύνδεσμοι, μεταφορικές ροές, κ.ά.) και για το σύνολο των λεκανών απορροής της Περιφέρειας του Παρισίου (Ile-de-France). Αντιμετωπίζονται στρατηγικές για την ανάδειξη των συνδέσμων, τη συνύπαρξη της πόλης και των κατοίκων με το νερό και τον εμπλουτισμό της σε βιοποικιλότητα.

Στην Αθήνα, ποιοτικά, από την άποψη του μοναδικού φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, η ανάδειξη και η χρήση του παραλιακού της μετώπου αντιμετωπίζεται με μια μοναδική χαρτογραφική αναφορά, η οποία μάλιστα το προβάλλει

ως αναπτυξιακή δραστηριότητα.

6. Οι άξονες και οι πόλοι ανάπτυξης

Στο Παρίσι, προβλέπεται να οργανωθούν νέοι και να συμπληρωθούν παλαιοί αναπτυξιακοί άξονες και πόλοι, με τη χρήση υπαρχόντων σήμερα ριζωμάτων, σε συνάρτηση και με τα προτεινόμενα μέσα σταθερής τροχιάς και τους μεταξύ τους κόμβους. Με συμπληρωματικές επεξεργασίες σε κλίμακες αστικού σχεδιασμού, ελέγχεται η εφικτότητα των χωροθετήσεων και της δυναμικής τους.

Στην Αθήνα, οι θέσεις των προβλεπόμενων νέων και των παλαιών πόλων ανάπτυξης σημειώνονται με εικονίδια σε σχήμα σφαίρας και οι άξονες με ισοπαχείς γραμμικές λωρίδες, ανάλογα με τη σημασία τους. Παραμελούνται τα ελάχιστα ρέοντα ύδατα στην Αττική και δεν αξιοποιούνται.

Κατά τη διάρκεια του Διημέρου θα συζητηθούν, εκτός των παραπάνω, και τα επιμέρους θέματα:

7. Καύσωνες. Το Παρίσι παλαιότερα και η Αθήνα πρόσφατα έχουν πληγεί από καύσωνες. Ποιες εμπειρίες μπορούν να ανταλλαγούν;

8. Πολιτισμός. Να συγκριθούν τα μέτρα διάχυσης του πολιτισμού στην περιφέρεια, ως παράγοντα ποιοτικής αναβάθμισης. Πώς αντιμετωπίζει αυτό το πρόβλημα ο σχεδιασμός;

9. Φιλοπεριβαλλοντική φορολογία. Η ΕΕ προωθεί φορολογικές μεταχειρίσεις υπέρ του περιβάλλοντος. Ποια η σύνδεση δημοσιονομικής πολιτικής και σχεδιασμού;

10. Ευαισθητοποίηση. Η έκθεση «Grand Pari(s)» εντυπωσιάζει με την επικοινωνιακή της προσπάθεια. Πώς προωθείται η ευαισθητοποίηση των πολιτών, αλλά και η συμμετοχική διαδικασία;

ΤΟ ΒΗΜΑ

...έγραψε

«Τίνα και ΤΕΕ αρχίζουν από "ταυ". Εκεί τελειώνουν οι ομοιότητες ανάμεσα στην κυρία **Τίνα Μπιρμπίλη** και στο **Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος**. Το ΤΕΕ εκπροσωπεί τη μανία του τσιμέντου να κυριεύσει το φυσικό περιβάλλον, το οποίο υπερασπίζονται οι λίγες ατρόμητες Τίνες αυτής της χώρας. Ωστόσο, κανένας δεν εξέπληξε το ότι το κλίμα στην πρώτη συνάντηση της Τίνας με τον πρόεδρο του ΤΕΕ, κ. **Ι. Αλαβάνο**, ήταν καλό (αυτό έλειπε, να μαλώσουν με το καλημέρα), ιδίως αφού ο τελευταίος προσήλθε με ένα πράσινο δώρο προς την υπουργό: την έρευνα του ΤΕΕ για τον Ασωπό».

**«Βηματοδότης»
(20.11.2009)**

Ο πρόεδρος του ΤΕΕ

...απάντησε

Κύριε Διευθυντά,
Με έκπληξη διαβάσαμε το σημερινό σχόλιο της στήλης «Βηματοδότης» αναφορικά με τη χτεσινή συνάντηση της ηγεσίας του ΤΕΕ με την υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κα Τίνα Μπιρμπίλη, και ειδικότερα την αναφορά ότι «το ΤΕΕ εκπροσωπεί τη μανία του τσιμέντου να κυριεύσει το φυσικό περιβάλλον, το οποίο υπερασπίζονται οι λίγες ατρόμητες Τίνες αυτής της χώρας».

Προφανώς ο συντάκτης του συγκεκριμένου σχολίου παραγνωρίζει αυτό που σταθερά εδώ και δεκαετίες αναγνωρίζει «Το Βήμα» και με αξιόπιστο τρόπο παρουσιάζει στο αναγνωστικό του κοινό: τις θέσεις και τους αγώνες του ΤΕΕ για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαρκή βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Την άρνησή του για τσιμεντοποίηση των πάντων και την υποστήριξη της αναγκαιότητας να μπει φραγμός στην αλόγιστη επέκταση των πόλεων και την αυθαίρετη δόμηση. Άλλωστε, ο συντάκτης του σχολίου επισημαίνει ότι στην πρώτη συνάντηση με την υπουργό, προσήλθαμε «με ένα πράσινο δώρο: την έρευνα του ΤΕΕ για τον Ασωπό». Ασφαλώς δείγμα της κατεύθυνσης που σταθερά ακολουθεί το ΤΕΕ.

Επιπροσθέτως, ως έχει υπόψη του ο συντάκτης του σχολίου, ότι το ΤΕΕ δεν εκπροσωπεί «τη μανία του τσιμέντου» (σε τελική ανάλυση ως μην δαιμονοποιούμε τα υλικά), αλλά τους δεκάδες χιλιάδες επιστήμονες οι οποίοι ασχολούνται με το συγκεκριμένο υλικό, το οποίο έχει διεθνώς διασφαλίσει την ποιότητα και την ασφάλεια των κατασκευών (άρα και του πληθυσμού), με γνώμονα τη μικρότερη, ταυτόχρονα και την καλύτερη, χρήση του, όπως έγινε φανερό και κατά το πρόσφατο 16ο Συνέδριο Σκυροδέματος, το οποίο οργανώθηκε στην Πάφο, πρωτοβουλίες που έχουν τύχει διεθνούς αναγνώρισης, εκτός των άλλων, γιατί συμβάλλουν προς ένα καλύτερο περιβάλλον, με χρήση και όχι κατάχρηση υλικών όπως το τσιμέντο.

**Γιάννης Αλαβάνος,
Πρόεδρος του ΤΕΕ**